

EESTI KESKKONNAJUHTIMISE ASSOTSIATSIOON

TEABELEHT 19

Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooni teabeleht ilmub kolm korda aastas ning on mõeldud assotsiatsiooni liikmete ja laiema üldsuse teavitamiseks EKJA tegevusest ja keskkonnajuhtimisest.

SISUKORD

LK 2-3

UUDISEID EUROOPAST

LK 3

Evelin Urbel-Piirsalu.

Be-Smarteri projekt

Evelin Urbel-Piirsalu.

Keskkonnajuhtimissüsteemide koolitussari Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele

LK 4-5

Hannes Veinla.

Keskkonnaõiguse kodifitseerimise põhialused

LK 6

Maarja Orasson.

Keskkonnatehnoloogilise innovatsiooni arendamine

LK 7

KESKKONNATEGEVUSE PARIMAD NÄITED: Ecoprint OÜ

LK 8

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL ISO 14001 statistika

LISA

MOVE-IT projekti uudiskiri

Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooni ja Säästva Eesti Instituudi KONVERENTS KESKKONNAJUHTIMINE – KULU VÕI KASU?

27. mai 2010, Tallinn, Hotell Euroopa

Roheline majandus on viimasel ajal saanud uueks suunaks poliitilisel tasandil. Rohelise majanduskasvu strateegiad on ettevalmistamisel nii Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioonis (OECD) kui Euroopa Liidus, mis mõjutavad otseselt ka Eesti majandust. Mida see aga ettevõtetele tähendab ning milliseid väljakutsed endaga kaasa toob? Eesti poliitilisel maastikul on alles majanduskriisi tingimustes mõistetud, et innovatsioon ja roheline mõtteviis annab võimaluse konkurentsivõime tõstmiseks. Ent ettevõtted on juba mõnda aega keskkonnategevust parandanud ning keskkonnajuhtimissüsteeme rakendanud. Siinkohal on oluline teada saada, mis kasu on ettevõtte sellest siiski saanud. Kas see võimaldab ettevõtetel ka otseselt kokkuhoidu saavutada või koguni oma tulusid tõsta? Nimetatud teemade lahkamiseks ning küsimustele vastuse leidmiseks korraldab Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon koostöös Säästva Eesti Instituudiga konverentsi „Keskkonnajuhtimine – kulu või kasu?“

Konverentsil tutvustatakse rohelist mõtteviisi ja selle tulevikku ning selgitatakse, milliseid väljakutseid ning millist kasu võib roheline majandus ettevõtetele tuua. Antakse ka ülevaade keskkonnajuhtimise

arengutest nii Eestis kui Euroopas ning esitletakse viimase aja keskkonnajuhtimisprojekte ja nende tulemusi. Peale selle tuuakse näiteid keskkonnategevuse edukusest ning kasulikkusest Eesti ettevõtluses.

Konverentsile on oodatud kõik, kellele pakub huvi keskkonnajuhtimise edendamine ettevõtetes/organisatsioonides, st ettevõtete esindajad, riigiametnikud, omavalitsused, mitetulundusorganisatsioonid, tudengid jt.

Konverents on kõigile tasuta. Inglisekeelseid ettekandeid ja vestlusi ei tõlgita.

Registreerumistähtaeg: 24. mai 2010, ekja@ekja.ee või tel: 6276112

Lisateave ning täpsem päevakava www.ekja.ee

KONTAKTID:

Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon
Lai 34, 10113 Tallinn
Tel: +372 627 6100
Faks: +372 627 6101
E-post: ekja@ekja.ee
www.ekja.ee

Külastage EKJA kodulehte www.ekja.ee

Trükitud looduslike õlide ja väikude baasil valmistatud värvidega 100% taastoodetud paberile Cyclus Offset, millele on omistatud Euroopa Ühenduse ökomärgis. ©Ecoprint 2009

UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST

Komisjon kuulutas välja EMAS auhinna 2009 võitjad

Euroopa Ühenduse keskkonnujuhtimise ja -auditeerimise süsteemi (EMAS) auhinna 2009 võitsid seitse organisatsiooni, mis oli tunnustuseks nende väljapaistvate saavutuste eest keskkonnujuhtimises. Võitjad kuulutati välja 19.novembril 2009 Stockholmis toimunud auhinnatseremoonial. Sel aastal kandideeris auhinnale 32 organisatsiooni kaheteistkümnest ELi liikmesriigist ning auhinnad keskendusid teemale „keskkonnuhoidlike hangete põhimõtteid arvestav tarneahel.“ Kandidaate hindas kuueliikmeline žürii, kuhu kuulusid eksperdid keskkonnujuhtimise ja keskkonnuhoidlike hangete vallas. Keskkonnaerivolinik Stavros Dimas: „Õnnitlen kõiki võitjaid saavutuste eest ning tänan teid eeskujude eest, mille te teistele seate. Ostes tooteid ja teenuseid, mis hindavad keskkonda, võivad ettevõtted ja organisatsioonid oluliselt mõjutada tarnijaid ning stimuleerida turgu jätkusuutlikumaid tooteid pakkuma.“

Võitjad olid:

- Mikroorganisatsioon:
Eco-Conseil Entreprise, Belgium
- Väikeorganisatsioon:
VAS & EK Kottaridi GP, Greece
- Keskmise suurusega organisatsioon: Austria Glas Recycling, Austria
- Suurorganisatsioon:
VAE Eisenbahnsysteme, Austria
- Haldusjuhtimine:
Selles kategoorias anti kolm auhinda, kuna žürii hindas neid kõiki võrdselt.
 1. Oberösterreichi omavalitsus, Austria
 2. Föderaalne Keskkonnaagentuur, Germany
 3. Keskkonnaagentuur, United Kingdom

Mikroorganisatsioonide kategoorias võitnud Eco-Counselling Enterprise (ECE) koordineerib BE-SMARTERi võrgustikku. ECE on konsultatsiooniettevõtte, mis tegutseb peamiselt keskkonnujuhtimise vallas. ECE mitte ainult ei juhenda teisi, vaid tegutseb ka ise oma sõnade järgi ning on pühendunud keskkonnuhoidlikele hangetele. Ettevõtte on kindel plaan saada kõikides oma tegevustes nii jätkusuutlikuks kui võimalik. Nende jätkusuutlikkusele orienteeritud käitumine mõjutab ka nende kliente, kelleks on nii kohalikud kui rahvusvahelised organisatsioonid. ECE peamine saavutus on oma ulatuslikest ärireisidest tuleneva süsihappegaasi hüvitamine. Selleks maksavad nad süsihappegaasi eemaldamise projektidele arengumaades.

Lisainformatsioon Euroopa Ühenduse EMAS auhindade kodulehelt

<http://ec.europa.eu/environment/emas/emasawards/index.htm>

Luxemburg algatas regionaalse suutlikkuse tõstmise projekti RIFE II

RIFE II projekt on suunatud ettevõtetele ning täienduseks esimesele RIFE projektile, mis kestis 2004-2006 ning mille raames töötati välja koolitusi ning edastati keskkonnainformatsiooni äri sektorile. RIFE II projekt kaasab partneritena erinevaid institutsioone nagu kaubanduskogjad, regionaalsed arenguagentuurid, uurimisinstiituid ja ülikoolid Luxemburgi regioonis (Luxemburgi provint Belgiasst lõunapool, Luxemburg ning Lorraine Prantsusmaal). Projekt kestab kolm aastat (jaanuar 2009 – detsember 2011). Projekti kaasrahastab Euroopa Regionaalarengu Fond ning selle peamine eesmärk on toetada väike ja keskmise suurusega ettevõtteid järgmis-

tes valdkondades:

- „Lihtsustatud keskkonnujuhtimise“ rakendamine keskkonnategevuse parendamiseks, huvirühmadega (tarnijad, tarnijad, hankijad, ametivõimud, kohalikud elanikud jne) vastastikune suhtlemine ning tunnustamine.
- Tegevuste arendamine energia ja vee ratsionaalseks kasutamiseks eesmärgiga vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning energia- ja veetarbimist või minimeerida reoveeteket.

Hetkel on katsetatud kahte lähenemist keskkonnujuhtimissüsteemi rakendamiseks väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes: Prantsuse samm haaval lähenemist „123 keskkond“ ning EMAS Easy lähenemist. Mitmed RIFE II projekti partnerid ning projekti kaasatud konsultandid osalesid ka BE-SMARTER koolitusel Libramontis septembris 2009. Koolitusel osalejad nõustuvad praegu kümnet ettevõtet kolmes regioonis. Nõustatavad ettevõtted tegutsevad erinevates sektorites nagu metallitööstus, plastisulatamine, ehitus, puhastusteenus jne.

Lisainformatsioon RIFE projekti kohta kodulehelt: <http://www.rife-wll.net>

Lisainformatsioon RIFE projekti kohta kodulehelt:

Üks hea näide BE-SMARTER näidete kogust: Brüsseli „Ökodünaamilise ettevõtte“ märgis

Märgis „Ökodünaamiline ettevõtte“ on ametlik tunnustus Brüsseli avalikele ja eraetevõtetele hea keskkonnujuhtimise praktika eest. See on ettevõtete auhinnaks nende eduka tegevuse eest jäätmekäitluses, energiatarbimises ning loodusvarade ratsionaalses kasutamises. Märgis ergutab ka EMASi või ISO 14001 põhimõtetele

keskkonnujuhtimissüsteemi rakendama. Märgis on kolmetasemeline ning põhineb organisatsiooni keskkonnategevuse tulemuslikkusel.

Lisainformatsioon

http://www.be-smarter.eu/fr/best_practice_detail.html?liste=1&id=38

UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST UUDISEID EUROOPAST

Roheline retsept väikeettevõtetele – ECAPi töötoad ning lõpukonverents 10. veebruaril 2010

2009.a. organiseeriti seeria töötubasid, mille eesmärk oli vahetada kogemusi parimatest praktikatest. Töötoad korraldati Euroopa Komisjoni nimel ECAP programmi (Environmental Compliance Assistance Programme) raames. Töötoad toimusid kolmel olulisel teemal: regionaalsed ja rahvuslikud lähenemised keskkonnanjuhtimissüsteemidele, administratiivse koormuse vähendamise vahendid ning keskkonnategevuse toetamise võrgustikud. BE-SMARTERit tutvustati keskkonnategevuse võrgustike töötoas Budabestis 30.juunil 2009 kui ühte parimatest vahenditest.

RSO S.p.A. ning Eco-conseil Enterprise SCRL korraldasid 10.veebruaril 2010 töötubade lõpukonverentsi, et võimaldada väike

ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKE) kokku tulla ning jagada mõtteid ning teha ettepanekuid VKE keskkonnategevuse toetamiseks, edendamiseks ning arendamiseks. Lõpukonverentsil võeti kokku projekti ja töötubade tulemused, tehti järeldused ning arutati tulevikuplaane. Konverentsil osales 70 esindajat 20 ELi liikmesriigi VKE toetusorganisatsioonidest, kelle hulgas olid nii töötubades osalejad kui Enterprise Europe Network esindajad. Osalejad arutlesid Euroopa Komisjoni esindajatega nii käimasolevate kui „unustuse hõlma vajunud“ ECAPi rakendamise toetusskeemide üle. Enterprise Europe Network esitles ka uut projekti, mis pakub VKEdele keskkonnanalast ekspertiisi läbi Enterprise Europe Network võrgustiku ning koostöös juba

sellel alal tegutsevate toetusorganisatsioonidega. Lisainformatsioon projekti kohta ilmub peatselt ka ECAPi kodulehele.

Kuigi töötoad olid ettevõtetele suureks abiks, on siiski vaja veel üsna palju ära teha. Seda näitas ka pärastlõunastel sessioonidel välja pakutud ning läbiarutatud projektiideede rohkus. Neid ideid võib lugeda, kommenteerida ning edasi arendada läbi ECAPi foorumi.

Lisainformatsioon töötubade ning konverentsi kohta

http://ec.europa.eu/environment/sme/training/pilot_workshops_en.htm

BE-SMARTER projekt

*Evelin Urbel-Piirsalu,
SEI-Tallinna
keskkonnakorralduse
projektijuht*

BE-SMARTERi põhitegevused Eestis hakavad jõudma lõpule. Projekti eesmärk oli luua koolitusprogramm keskkonnanjuhtimise konsultantidele, et EMAS-määrusele või ISO 14001 standardile vastavat keskkonnanjuhtimissüsteemi (KKJS) rakendada lihtsal ja õpetuslikul meetodil. Septembris 2009 toimus kolmepäevane koolitus konsultantidele, et tõsta nende pädevust keskkonnanjuhtimissüsteemide (KKJS) rakendamise nõustamises väikeettevõtetes. Koolitusel osales 13 konsultanti, kellele tutvustati nii teoreetiliselt kui praktiliselt (näidissetvõt-

te abil) keskkonnanjuhtimissüsteemi lihtsustanud meetodit (nn EMAS/ISO Easy). Koolituse viisid läbi SEI Tallinna eksperdid.

Koolitusele järgneval perioodil toimus iseisev nõustamine pilootettevõtetes, mille eesmärk oli rakendada ettevõtetes keskkonnanjuhtimissüsteemi arvestades EMAS Easy põhimõtteid. Pilootettevõtetena on kaasatud erinevatel aladel tegutsevaid ettevõtteid alates konsultatsiooni ja teenindusettevõtetest kuni tööstusettevõteteni. Keskkonnanjuhtimissüsteemi praktilise rakendamise käigus ilmnenud peamiseks väljakutseks oli sobiva KKJS struktuuri ja keskkonnaaspektide ohjamise lähenemise leidmine nn pehmetes organisatsioonides (nt teenin-

dus, konsultatsioon, mittetulundusühingud jne). Kaasatud pilootettevõtetest on oma KKJS edukalt rakendanud jäätmekäitlusettevõtte Green Marine, kes märtsis 2010 sai ISO14001 vastavussterifikaadi. Green Marine'i kogemust tutvustatakse ka 27. mail toimuval konverentsil (vt lk 1).

2010 aasta teisel poolel on kavas lõpetada keskkonnanjuhtimise põhielementide rakendamine ka teistes pilootettevõtetes, millele järgneb nende ettevõtete projektisisene KKJS auditeerimine. Selle edukal läbimisel väljastatakse ettevõtetele vastavasisuline tunnistus. Koolituse edukalt läbinud konsultandid saavad samuti projekti lõpus tunnistuse.

Keskkonnanjuhtimissüsteemide koolitussari Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

*Evelin Urbel-Piirsalu,
SEI-Tallinna
keskkonnakorralduse
projektijuht*

Läbi on saamas Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatud projekt, mille raames korraldati ajavahemikus september 2009 – jaanuar 2010 neli koolitust. Koolitused olid suunatud peamiselt väikeettevõtetele, kust osales ligikaudu 30 kuulajat, kokku 15 ettevõtetest. Koolitussarja ülesehitus järgis keskkonnanjuhtimissüsteemi (KKJS)

rakendamise olulisemaid etappe: KKJSi kavandamist, elluviimist, kontrolli ja korrigeerimist ning siseauditi läbiviimist, ning igal koolitusel võeti läbi üks etapp. Koolitusel keskenduti spetsiaalselt väikeettevõtetele suunatud EMAS/ISO easy meetodi elementide tutvustamisele. Iga koolituse vahel anti osalejatele ka kodutöö, mille raames nad oma ettevõttes keskkonnanjuhtimissüsteemi juurutasid. Lisaks koolitusel osalemisele oli ettevõtetele võimalik koolitussarja jooksul ja ka hiljem saada individuaalset nõustamist ekspertidelt. Ekspertidena kaasati peamiselt BE-Smarter projekti konsultante.

Osalevate ettevõtete hulgas oli nii selliseid ettevõtteid, kes pole KKJS veel rakendanud kui ka ettevõtteid, kes soovivad juba rakendada keskkonnanjuhtimissüsteemi edasi arendada. Koolitussarja tulemusena on keskkonnanjuhtimissüsteemi põhielementide rakendatud enamikus osalevates ettevõtetes ning kaks ettevõtet on projekti jooksul jõudnud ka ISO 14001 sertifitseerimiseni.

27. mail toimub projekti lõpuseminar/konverents (vt lk 1) laiemale üldsusele, kus tutvustatakse projekti tulemusi.

Keskkonnaõiguse kodifitseerimise põhialused

*Hannes Veinla -
TÜ keskkonnaõiguse dotsent*

2007. aastal alustati Eesti Vabariigi Justiitsministeeriumi eestvedamisel Eesti keskkonnaõiguse kodifitseerimisega. Kodifitseerimisprotsessi esimeseks etapiks oli keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi: keskkonnaseadustiku üldosa) eelnõu koostamine, mille eelõu ettevalmistanud ekspertide rühm esitas justiitsministeeriumile 2008. aasta novembris. Keskkonnaseadustiku üldosa valmimisele järgneb keskkonnaõiguse eriosa kodifitseerimine. Eesti keskkonnaõiguse kodifitseerimise eesmärgid võib lühidalt kokku võtta järgmiselt:

1. Ühtlustamine – kehtivas valdkonnapõhises keskkonnaõiguses on palju vastuolusid, näiteks terminikasutuses või keskkonnalubade menetlustes. Kodifitseerimise eesmärgiks on need vastuolud kõrvaldada. Ühtlustamine toob kaasa suurema õigusselguse.
2. Lihtsustamine – kehtivas keskkonnaõiguses on palju kohmakaid ja paralleelseid menetlusi (eriti keskkonnalubade ja keskkonnamõju hindamise menetlused), menetluste liitmise ja koordineerimise kaudu on võimalik vähendada halduskoormust.
3. Lünkade täitmine – mitmed moodsale keskkonnaõigusele omased komponendid meie keskkonnaõiguses siiani puuduvad. Siinjuures võib eraldi välja tuua keskkonnavalused õigused, keskkonnakaitse põhimõtted ja põhikohustused, ühtlustatud loamenetluse, keskkonnakaitse planeerimise ning käitaja kohustused.

Käesolev artikkel käsitleb vaid üksikuid Eesti uue keskkonnaõiguse aluspõhimõtteid – täpsemalt olulisemat mõisteparraati ja keskkonnavalusest hoolsuskohustust.

Keskkonnaseadustiku üldosas määratletakse keskkonnaseadustiku kesksed mõisted. Kehtivas keskkonnaõiguses kasutatakse mõisteteid ebajärjekindlalt ja korrapäratult. Praegu kasutatakse negatiivse keskkonnamõju tähistamiseks selliseid väljendeid nagu „keskkonnamõju“, „negatiivne keskkonnamõju“, „keskkonnakahju“ ja „keskkonna saastamine“, kusjuures neile

antakse tihti erinev sisu. Ka terminid „keskkonnaoht“ ja „keskkonnarisk“ on Eesti õiguses kasutusel, kuid neil ei ole selget sisu. Eelnõu koostamisel oli eesmärk defineerida keskkonnaohtu mõiste ja eristada see keskkonnariski mõistest. Kuigi keskkonnaohtu ja keskkonnariski eristamine on eriti oluline vältimispõhimõtte ja ettevaatuspõhimõtte eristamiseks, on see läbivalt tähtis kogu eelnõu puhul ja sellisest eristamisest tuleb lähtuda ka seadustiku eriosa koostamisel. Keskkonnaohtu ja keskkonnariski eristamisel on eeskujul võetud korrakaitseõigusest. Keskkonnahäiringud ehk inimtegevuse negatiivne mõju inimesele ja keskkonnale on erineva intensiivsusega ning seega peab õiguslik reaktsioon sellele olema samuti erineva intensiivsusega. Keskkonnaõiguse eesmärk ei ole majandustegevuse liigne piiramine, vaid selle ees hoolitsemine, et arenguga ei käiks kaasas negatiivne keskkonnamõju, mida kehtiv väärtussüsteem ei luba taluda ning mis toob kaasa isikute keskkonnaga seotud põhiõiguste riive.

Eelnõu sätestab: „Keskkonnaoht on olulise keskkonnahäiringu tekkimise piisav tõenäosus. Keskkonnaoht on aluseks tegevusest hoidumisele, tegevuse või toote keelamisele, piirangute kehtestamisele või tegevuseks kohustamisele sellise häiringu vältimiseks.“

Keskkonnaohtu mõistel on kaks komponenti, mis iseloomustavad negatiivse tagajärje saabumise tõenäosust ja tagajärje olulisust. Ohu puhul teaduslik ebakindlus negatiivse tagajärje saabumise suhtes puudub või on minimaalne. Negatiivne tagajärg ei ole ohu puhul mitte lihtsalt keskkonnahäiring, vaid oluline keskkonnahäiring, mida ei pea taluma ega tohi taluda. Olulise keskkonnahäiringu saabumist tuleb tõrjuda. Keskkonnaoht on aluseks tegevusest hoidumisele, tegevuse või toote keelamisele või kohustamisele sellise häiringu vältimiseks.

Eelnõu sätestab: „Keskkonnarisk on vähendamist vajava keskkonnahäiringu tekkimise võimalikkus. Keskkonnarisk on aluseks kohaste ettevaatusmeetmete võtmisele.“

Keskkonnarisk erineb keskkonnaohust kahes aspektis. Erinevalt keskkonnaohust varjutab keskkonnariski teaduslik ebakindlus. Negatiivse tagajärje saabumise tõenäosus ei ole täpselt teada, kuid selle saabumine on siiski võimalik. Sellised situatsioonid on keskkonna valdkonnas väga tavalised ja seotud moodsate riskidega, mis kaasnevad tehnoloogia arenguga. Ka saabuda võib negatiivne tagajärg ei pruugi riski puhul olla nii oluline kui ohu puhul. Keskkonnariski tõrjumise künnis on seega madalam kui ohu puhul, kuid keskkonnariski tõrjumise meetmed peaksid olema vähem koormavad. Keskkonnariske vähendatakse ettevaatusmeetmete võtmisega.

Seega rakendub keskkonnaohtu puhul vältimispõhimõtte ja keskkonnariski puhul ettevaatuspõhimõtte.

Keskkonnaseadustiku see osa, kus sätestatakse igäühe kohustused ja käitaja kohustused ehk keskkonnavaluse hoolsuskohustus, on kahtlemata üks eelnõu uuenduslikumaid peatükke. Siiani on Eestis lähtutud ikka sellest, et keskkonnakohustused tulenevad isikutele keskkonnalubade kaudu. Paljudes Euroopa riikides (nt Saksamaal, Rootsis, Hollandis, Lätis jne) on viimasel kümnendil sätestatud üldised keskkonnakohustused, mis seovad isikut lisaks keskkonnalubade tingimustele.

Keskkonnaseadustiku üldosas on lähtutud sellest, et erinevad kohustused on ühelt poolt igäühel tema olmetegevuses ja teiselt poolt käitajal, kes tegeleb tööstusliku või sellega seotud või sellega liitva tegevusega, millega kaasnevad keskkonnaohud ja -riskid.

Igäühe kohustustest jäi hoolika kaalumise järel alles kaks põhikohustust: kohustus vältida või vähendada keskkonnahäiringuid (hoolsuskohustus) ja kohustus omandada teadmised keskkonnaohtu vältimise kohta (teabe omandamise kohustus).

Eelnõu sätestab: „Igäüks peab rakendama meetmeid oma tegevuse või tegevusetusega põhjustatava keskkonnahäiringu vältimiseks või vähendamiseks, kuivõrd saab seda mõistlikult oodata.“

Selline üldine hoolsuskohustus peaks suunama inimesi keskkonnahoidliku eluviisi poole, kuid seda siiski mõistlikkuse piires – isikule ei saa panna kohustust keskkonnahäiringuid üldse mitte tekitada. Eeldatakse tavapärasest mõistlikkust objektiivses mõttes ehk haldusõiguse mõttes proportsionaalsust. Mitmed igapäevased tegevused (nt toidu valmistamine) tekitavad mingil määral keskkonnahäiringuid. Vältima või vähendama peaks siiski sellist häiringut, mis tõesti mõjutab inimesi või keskkonda selliselt, et toimuvad olulised muutused inimese tervises ja keskkonnas või riivatakse inimese heaolu sedavõrd, et ei ole tagatud normaalsed elamistingimused. Oluline on siinjuures kohustuse künnis, milleks on just keskkonnahäiringu, mitte ohu ega riski vältimine või vähendamine. Ohu ja riski vältimine või vähendamine on rangem kohustus ja seotud käitaja kui keskkonnaohu või -riski allika tegevusega.

Eelnõu sätestab: „Igaüks peab enne tegevuse, mis põhjustab keskkonnaohu, alustamist omandama mõistlikus ulatuses teadmised, mis tegevuse laadi ja ulatust arvesse võttes on vajalikud sellise ohu vältimiseks.“

Nimetatud kohustuse tekkimise künniseks on keskkonnaohu tekitamine ehk sellise olukorra tekitamine, mille puhul on piisavalt tõenäoline, et sellel on oluline negatiivne keskkonnamõju. Ohuolukordade tekkimine olmes ei ole tavaline, kuid oht võib siiski tekkida näiteks kemikaalide või ohtlike jäätmete käitlemisel. Kui isik kasutab olmes kemikaale, siis peab ta olema valmis vältima keskkonnale või inimese tervisele oluliste negatiivsete tagajärgede tekitamist ja selleks peavad tal olema piisavad teadmised kemikaalide mõjust keskkonnale. Isik ei saa oluliste keskkonnahäiringute tekkimise õigustamisel tugineda sellele, et ta ei teadnud, kuidas kemikaal keskkonda või inimese tervist mõjutab. Teadmiste omandamine

peaks siiski olema jõukohane ja ei saa eeldada, et isikul on eksperditeadmised ainete ja tegevuste keskkonnamõju üksikasjadest.

Käitajalt keskkonna suhtes oodatav hoolsus on eksperdi hoolsus ja see nõuab palju enam kui igaühe kohustuste täitmine.

Eelnõu sätestab kõige olulisemad käitaja kohustused:

- „(1) Käitaja on kohustatud vältima keskkonnaohu.**
- (2) Käitaja on kohustatud rakendama ettevaatusabinõusid keskkonnariski vähendamiseks mõistlikus ulatuses.**
- (3) Käitaja peab enne tegevuse, mis põhjustab keskkonnaohu või keskkonnariski, alustamist omandama teadmised, mis tegevuse laadi ja ulatust arvesse võttes on vajalikud sellise ohu vältimiseks või ettevaatusabinõude rakendamiseks.**
- (4) Käitaja peab mõistlikkuse piires vältima niisuguste ainete, valmististe või organismide kasutamist, millega kaasneb keskkonnarisk, kui neid on võimalik asendada ainete, valmististe või organismidega, millega kaasneb väiksem keskkonnarisk.“**

Võib juhtuda, et keskkonnaloa andmisel ei suudeta kõiki ohuolukordi ette näha. See aga ei vabasta käitajat keskkonnaohu tõrjumise kohustusest. Käitaja kohustuseks on vähendada ka keskkonnariske, mis on ohust väiksem keskkonnahäiringu esinemise tõenäosus. Arvestada tuleb siin siiski sellega, et kõiki riske ei ole võimalik ja mõistlik vähendada. Sellepärast on kavandatud seadusesse klausel „mõistlikus ulatuses“, mis seab kohustusele proportsionaalsed piirid.

Eelnõu kehtestab ka teabe omamise kohustuse. Erinevus võrreldes igaühe kohustuste hulka kuuluva teabe omamise kohustusega seisneb selles, et käitaja jaoks ei ole enam mõistlikkuse standar-

dit ja järelikult on käitaja puhul teabe omandamise kohustus rangem kui vastav igaühekohustus. Selline kohustus paneb käitajad huvituma põhjalikust keskkonnamõju hindamise menetlusest, millesse siiani suhtutakse väga kergekäeliselt. Eelnõu loogika seisneb selles, et käitaja peab teadma, millise keskkonnahäiringu tema tegevus võib kaasa tuua ning omal algatusel rakendama kõiki keskkonnavalise hoolsuskohustuse täitmiseks vajalikke ja mõistlikke meetmeid.

Käitaja peab mõistlikkuse piires vältima niisuguste ainete, valmististe või organismide kasutamist, millega kaasneb keskkonnarisk, kui neid on võimalik asendada ainete, valmististe või organismidega, millega kaasneb väiksem keskkonnarisk. Keskkonnaseadustiku eriosas nähakse ette konkreetsed ained, mille kasutamist tuleks vältida. Kui konkreetse aine vältimise kohustust eriosast ei tulene, siis kohaldatakse üldnõuet mõistlikkuse piires. Mõistlikkuse hindamisel kaalutakse siin ühelt poolt keskkonnariski suurust ja teiselt poolt majanduslikke kaalutlusi.

Käitaja üldiste kohustuste hulka kuuluvad veel kohustused:

- kasutada parimat võimalikku tehnikat;
- kasutada toorainet, loodusvarasid ja energiat säästlikult ning võimalusel eelistada taastuvaid energiaallikaid;
- rakendada meetmeid, mis vähendavad jäätmete ning nende koostises olevate ainete ja materjalide kogust või jäätmete keskkonnajäätmete terviseohtlikkust, arvestades keskkonna tervikliku kaitse põhimõtet;
- valida käitisele asukoht, kus võimalik käitisest lähtuv keskkonnahäiring on väiksem, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, ala kaugust elamupiirkonnast, ala senist ja võimalikku sihtotstarvet;

Kõiki neid üldkohustusi täpsustatakse keskkonnaseadustiku eriosas, mis on praegu ettevalmistamisel.

Keskkonnatehnoloogilise innovatsiooni arendamine

Maarja Orasson, SEI Tallinna keskkonnakorralduse programm

Tänapäeval peavad ettevõtted tagama, et käitised oma igapäevase tegevusega võimalikult vähe avaldaks kahjulikku mõju keskkonnale. Sealhulgas ei tohi käitistest sattuda vette, õhku või pinnasesse piirnorme ületavaid saasteaineid ning samuti peab olema jäätmete tekke ja käitlemise eest hoolt kantud nii, et loodus kannaks võimalikult vähe kahju. Tööstusettevõtte mõju keskkonnale sõltub üsna palju käitises kasutatavatest tehnoloogiatest ja seadmetest ning nende vastamisest parimale võimalikule tehnikale (PVT).

Keskkonnaministeeriumi tellimisel viis SEI Tallinn 2009. aasta sügis-talvel läbi uurimuse, et välja selgitada ettevõtete keskkonnatehnoloogilise innovatsiooni arengu tase. Uuring viidi läbi kahes osas: esmalt uuriti Euroopa liidu parima võimaliku tehnika viitedokumente ja nende rakendamist Eestis ning teiseks viidi läbi valitud käitistes PVT rakendamise hinnang, et hinnata Eesti ettevõtetes kasutusel olevate seadmete ja tehnoloogiate vastavust parimale võimalikule tehnikale.

Euroopa Liit on koostanud erinevate tootmisvaldkondade jaoks parima võimaliku tehnika viitedokumendid (BREF). Viitedokumendid jaotuvad kahte kategooriasse: horisontaalsed ja vertikaalsed. Horisontaalsed BREFid (neid on kokku 6) on valdkonna ülesed, ehk hõlmavad teemasid, mis ühel või teisel viisil kajastavad

iga ettevõtte tegevuses (energiatõhususe suurendamine, heidete vähendamine, majanduslik ja terviklik keskkonnamõju jne). Vertikaalsed BREFid aga kajastavad konkreetseid tegevusvaldkondi (suured põletusseadmed, klaasitööstus, toiduaine-, joogi- ja piimatööstus jne). Euroopa Liidu saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli (IPPC) büroo väljatöötatud viitedokumendid kajastavad ELs enamlevinud tööstusvaldkondi, mistõttu peavad liikmesriigid tihtipeale välja töötama oma regioonile sobivad viitedokumendid, et määratleda valdkonna PVT. Siiani on Eesti IPPC meeskond välja töötanud kalatööstuse, galvaanikatööstuse, puidu- ja mööblitööstuse ning veiste intensiivkasvatuse PVT viitedokumendid. Kahjuks on tagaplaanile jäänud Eestis kõige enam looduskeskkonda reostav valdkond – põlevkivitööstus. See loomulikult ei tähenda seda, et tehnoloogilist innovatsiooni seal ei toimuks.

Uurimustöö ettevõtetes, mille eesmärk oli välja selgitada keskkonnatehnoloogilise innovatsiooni põhimõtetest lähtuvalt Eestis paikneva suurtootmise arendatuse tase, viidi läbi kolmekümnes käitises, mis kuulusid kümnesse tegevusvaldkonda. Uuringu aluseks võeti keskkonnakompleksloa taotlemisel täidetav PVT tabel, mis annab ülevaate käitistes kasutatavast tehnoloogiast ning selle vastavusest PVTle. Valimisse kuulunud käitiste komplekslubade põhjal tehti eelanalüüs - kontrolliti PVT tabeli vastavust, kompleksloas esitatud tabelite aja- ja asjakohasust. Kõi-

ge suuremat tähelepanu pöörati just PVT tabelile, et välja selgitada, mis allikaid on kasutatud parima võimaliku tehnika defineerimisel ja kas tabelis väljatoodu vastab PVT definitsioonile. Keskkonnakomplekslubades esitatud käidi kontrollimas ka kohapeal, kas dokumendis väljatoodu vastab ka tegelikkusele. Eelanalüüsi ja külastuse käigus kogutud andmete põhjal hinnati PVT rakendamise taset nii üldisel tasandil kui ka tegevusvaldkondade lõikes.

Uuringu tulemustest järeldus, et käitiste keskkonnakompleksload on suuremal või vähemal määral PVT põhised, mida kinnitab ka fakt, et külastatud käitistest üheski ei tuvastatud kasutatava tehnika mittevastamist PVT nõuetele. Parima võimaliku tehnika rakendamine käitises ja kompleksloa vastava osa täitmine vastaks nõuetele seda enam, kui nii ettevõtte kompleksloa eest vastutaja kui ka pädev asutus oleks rohkem kursis BREFidega ning oskaks seda ettevõtte tegevuse arendamise seisukohast ka rakendada.

Keskkonnatehnoloogilise innovatsiooni potentsiaal on Eesti ettevõtetes siiski madal. Valdavalt on rakendatud tehnikate puhul tegu juba laialt kasutusel olevate lahenduste edasiarendusega ja täiendustega. Niiöelda läbimurdetehnoloogiad antud uurimus ei tuvastanud. Tulevikkuvaaatavalt võib eeldada, et kõrgemasemeline innovatsioon toimub just energiastechnoloogiate ja jäätmekäitluse valdkonnas.

KESKKONNATEGEVUSE PARIMAD NÄITED

AS Ecoprint

ecoprint

Tegevusala/toodang: trükiteenuste pakkumine, keskkonnasõbraliku trükiteenuse "Roheline Trükis" arendamine

Töötajate arv: 35

Kontaktid: Juhan Peedimaa, ettevõtte tegevjuht

Address: Savimäe 13, Vahi küla, Tartumaa

Koduleht: www.ecoprint.ee

Ettevõtte lühikirjeldus: AS Ecoprint moodustati 2008. aastal kolme ettevõtte – AS Triip (loodud 1993. a.), AS Guttenberg (1997) ning OÜ Repro (1998) – ühinemisel. Ettevõtte on seadnud oma tegevuse eesmärgiks olla kõige keskkonnasäästlikum trükiteenuse pakkuja Eestis ning selle toetuseks võib ette näidata väga mitmeid sh. rahvusvahelisi keskkonnaauhindu. Ecoprint oli ka esimene trükiettevõtte Eestis, kes hakkas iga-aastaselt avaldama keskkonnanaruannet.

Keskkonnategevuse meetme valdkond: A. Tootmine B.¹ Energia, vesi

Meetme nimetus	Aeg	Kasu keskkonnale	Rahaline kasu (kr)
Meede 1 Ventilatsioon ja jääksoojuse kasutamine	2008	Oluline kokkuhoid soojusenergia osas, tootmishoone ei vaja kütteallikaid.	Investeering: 400 000 EEK Tasuvusaeg ² : 2 aastat
Meede 2 Sademevee kasutamine trükikoja niisutussüsteemis	2008	Kraanivee kasutamine vähenenud, 2008.a. aastal kasutati 755 m ³ ehk 66% vähem kraanivett, kui 2007. aastal.	
Meede 3 Päikesekollektor vee soojendamiseks	2009	Kokkuhoid soojusenergia osas	

Meetme nimetus ja lühikirjeldus/selgitus (kõikide meetmete kohta)
Ventilatsioon ja jääksoojuse kasutamine

2008. a. avatud Ecoprinti uues trükikojas on tootmis- ja kontoriruumides erinevad ventilatsioonisüsteemid koos soojusvahetiga. Trükikoja seadmetest vabanev soojusenergia kasutatakse ventilatsiooni plaatvaheti abil sissepuhutava värske õhu soojendamiseks. Plaatsoojusvaheti kasutegur on 65%. See katab ära kogu tootmise talvise küttevajaduse ning trükikoda ei vaja täiendavaid kütteallikaid.

Kahe erineva ventilatsioonisüsteemi olemasolu võimaldab tootmise ja kontoriruumide kasutamist lahus hoida, mis on väga otstarbekas vajadusel mitmes vahetuses töötava tootmisettevõtte puhul. Kontoriruumides läheb ventilatsioonisüsteem töövälisel ajal (tööpäeval kella 17-st õhtul kuni kaks tundi enne järgmise tööpäeva algust) automaatselt üle säästurežiimile, hoides seeläbi kokku elektrit ja vee. Trükikoja ventilatsioonisüsteem seadistatakse vastavalt töögraafikule, vajadusel töötab 24/7. Süsteemid on täisautomaatsed.

Sademevee kasutamine trükikoja niisutussüsteemis

Trükikoja õhuniiskus peab olema 60 %, et tagada trükipaberi vajalik niiskus. Seda võimaldab tagada automaatne niisutussüsteem. Trükikojas asuv sond mõõdab pidevalt õhuniiskuse taset ning vastavalt käivitab ja seiskab laes olevad pihustid.

2008. aastal kasutusele võetud Ecoprint trükikoja hoones on selline niisutussüsteem ühendatud sademevee kogumissüsteemiga hoone 850m²-selt katuselt, kust vesi suunatakse 5m³-sse mahutisse. Niisutussüsteemi täiskoormusel töötamise korral peaks üks mahutitais sadet katma 12-päeva vajaduse, juhul kui vahepeal sademeid juurde ei tule. Kui sademeid ei lisandu ning vesi paagis lõpeb, lülitub süsteem automaatselt üldvõrku - kraaniveele. Sajusel perioodil, kui paak saab täis, voolab ülejäänud vesi дренаazi.

See süsteem on võimaldanud Ecoprintil kraanivee kokkuhoidu keskmiselt 60% aastas (näiteks 2008-ndal aastal kasutati 755 m³ ehk 66% vähem kraanivett, kui 2007. aastal).

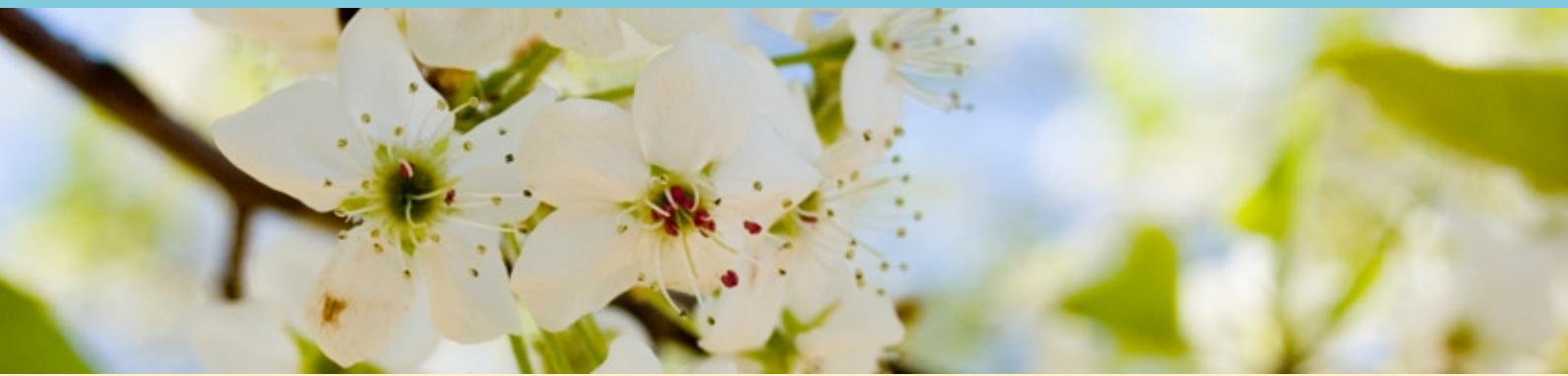
Päikesekollektor vee soojendamiseks

Sooja vee tootmiseks kasutatakse trükimaja katusel paiknevat, 7,7 m² pindalaga päikesekollektorit. Süsteem on nõ eelsoojenduseks maja 1500 liitrisele boilerile - külm vesi läbib esmalt päikesepaneeliga ühenduses oleva paagi ja suundub suuremasse salvestisse. Päikesekollektori abil toodetud energia tootmisel ei teki CO₂ emissiooni. Kevadtsüvisel perioodil katavad päikesekollektorid üle poole hoone sooja vee vajadusest, ent annavad oma osa ka talvel.

¹ A. Tootmine, Toode/teenus, Juhtimine

B. Energia, Jäätmed, Vesi, Õhk, Materjalikasutus, Riskide vältimine, Keskkonnajuhtimise tõhustamine, Ettevõtte ühiskondlik vastutus, Keskkonnateadlikkuse tõstmine ja suhtlus, Muu

² Tasuvusaeg = investeering / (aastane kokkuhoid - aastane tegevuskulu)

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL

26. jaanuaril toimus EKJA seminar. Seminaril tutvustati keskkonnavastutuse seaduse analüüsi ning SEI Tallinna poolt läbiviidud parima võimaliku tehnika rakendamise ja tootjate ELI ökomärgise alase pädevuse tõstmise uurin-gute tulemusi. Seminaril ettekanded saadaval: www.ekja.ee

10. detsembril leidis aset EKJA korraldane seminar, mille teemadeks oli Eesti avaliku sektori keskkonnanjuhtimiselase suutlikkuse tõstmise programm (2009-2013), keskkonna-koodeksi koostamine ja EKJA rahvusvahelise koostöö perspektiivid. Ettekanded vaata: www.ekja.ee.

22. aprillil toimus EKJA üldkoosolek, millele eelnes seminar teemal „Roheline majandus,“ kus esinesid Tea Nõmmann SEI Tallinnast ja Keit Parts Riigikontrollist. Ettekanded on saadaval kodulehel www.ekja.ee.

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL

7.mail korraldas EKJA koostöös SEI Tallinna ja Tallinna Tehnikaülikooliga rahvusvahelise seminari „Ettevõtted ja keskkond.“ Seminaril esinesid eksperdid Rootsist Lundi Ülikoolist (The International Institute for Industrial Environmental Economics at Lund University, <http://www.iiee.lu.se/>): Andrius Plepys, Åke Thidell ja Tareq Emiratai. Seminaril osalesid nii EKJA liikmed, tudengid kui ettevõtete esindajad. Ettekanded on saadaval SEI Tallinna kodulehel www.seit.ee.

28. mail toimub Eesti Maaülikooli aulas foorum „Nutikas roheline majandus - uus võimalus Eestile?“ Foorumi korraldab Eesti Maaülikool koostöös Säästva Arengu Komisjoni ja Säästva Eesti Instituudiga ning selle eesmärk on hoogustada siseriikliku arutelu jätkusuutliku rohelise majanduse teemal. Registreerumine ja lisainfo <http://www.emu.ee/teadus/nutikas-roheline-majandus---uus-voimalus-eestile/>

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL

27. mail korraldab EKJA koostöös SEI Tallinnaga konverentsi KESKKONNAJUHTIMINE – KULU VÕI KASU? Konverentsil tutvustatakse rohelist mõtteviisi ja selle tulevikku ning selgitatakse, milliseid väljakutseid, aga ka kasu võib roheline majandus ettevõtetele kaasa tuua. Samuti antakse ülevaade keskkonnanjuhtimise arengutest nii Eestis kui Euroopas ning esitletakse viimase aja keskkonnanjuhtimise alaseid projekte ja nende tulemusi. Lisaks tuuakse häid näiteid keskkonnategevuse edukusest ning kasulikkusest Eesti ettevõtetes. Konverentsile on oodatud kõik, kellele pakub huvi keskkonnanjuhtimise edendamine ettevõtetes/organisatsioonides, st ettevõtete esindajad, riigiametnikud, omavalitsused, mittetulundusorganisatsioonid, tudengid jt. Konverents on kõigile tasuta. Registreerumistähtaeg: 24. mai 2010. Lisa-teave ning registreerimine www.ekja.ee ja ekja@ekja.ee.

ESTI KESKKONNAJUHTIMISE ASSOTSIATSIOONI LIIKMED

Eesti Keskkonnanjuhtimise Assotsiatsiooni liikmeskond koosneb tegevliikmetest ja toetajaliikmetest. Tegevliige on ettevõtlusega tegelev juriidiline isik, riigiasutus või omavalitsus, kes tunnistab ja järgib assotsiatsiooni põhikirja ning maksab liikmemaksu. Tegevliikmel on üldkoosolekul hääleõigus.

Toetajaliige on juriidiline või füüsiline isik, kes on huvitatud assotsiatsioonis aktiivselt või passiivselt tegutsemisest ja osalemisest ühisüritustel. Toetajaliikmel ei ole üldkoosolekul hääleõigust, kuid ta maksab liikmemaksu. Liikmeks astumise infot leiab EKJA kodulehelt.

Tegevliikmed

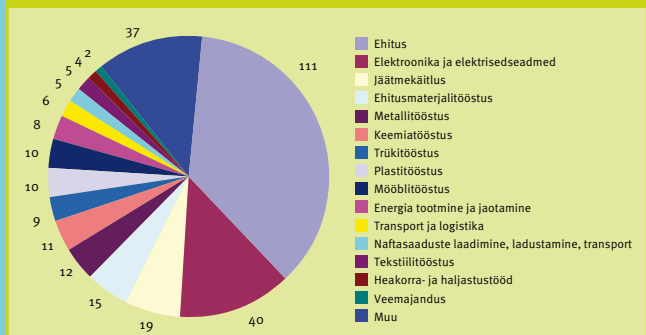
AS Kunda Nordic Tsement*, AS Eesti Raudtee*, AS EKSEKO*, AS Eesti Energia*, ELLE OÜ*, AS Tallinna Vesi*, AS Veolia Keskkonnateenused*, AS Tallinna Sadam*, Ragn-Sells AS, Bureau Veritas Eesti OÜ, Riigimetsa Majandamise Keskus, Saint-Gobain Ehitustooted AS, AS Irbistero, OÜ J. R. Technoconsult, AS Teede REV-2, Stoneridge Electronics AS, ÅF Estivo AS, Det Norske Veritas Eesti OÜ, Tallinna Prügila AS, Lloyd's Register EMEA Eesti filiaal, AS Eesti AGA, AS Amhold.

Toetajaliikmed

ABB AS*, SEI-Tallinn*, Kertu-Liisa Terk*, Olavi Tammemäe*, Eike Riis, OÜ Hendrikson & Ko, AS Lemminkäinen, OÜ TJO Konsultatsioonid, Ants Tammepuu, Anni Turro, Nordecon Infra AS, AS JALAX, Peeter Saks, AS ORTO, AS Mistra-Autex, Lembit Lait, AS ESTKO, Peep Pobbul, AS Metrosert, AS Tallinna Lennujaam, AS Estonian Cell, AS Kuusakoski, Elcoteq Tallinn AS*, Liina Joller, OÜ Keskkonnakorraldus.

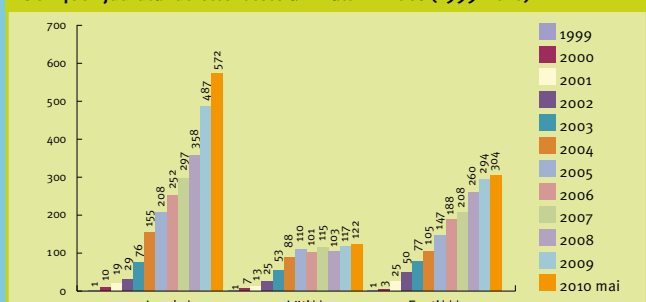
*Asutajaliikmed

ISO 14001 sertifikaadid tegevusalade kaupa Eestis

Eesti Kvaliteediühingu kodulehe (www.eaq.ee) andmetel (mai 2010)

ISO 14001 juurutanud ettevõtete arv Balti riikides (1999-2010)

* Leedu Standardinõukogu: www.lsd.lt

** Läti Kvaliteediühing: www.lka.lv

*** Eesti Kvaliteediühing: www.eaq.ee